Η ΑΝΕΚΔΟΤΗ ΑΥΤΟΒΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΤΟΥ ΠΟΙΗΤΟΥ ΑΝΔΡΕΑ ΛΑΣΚΑΡΑΤΟΥ

[Μετάφρασις ἐκ τοῦ Ἰταλικοῦ καὶ ὑποσημειώσεις τοῦ κ. Χαριλ. Ἀντωνάτου. Οὐδεὶς ἔχει δικαίωμα ἀναδημοσιεύσεως της καὶ ἐκδόσεως ἐκτὸς τοῦ μεταφραστοῦ.]

(Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου)

Μὲ τὸ διάβασμα τῶν πρώτων γραμμῶν τοῦ χειρόγραφού μου, ὁ Πρόεδρος ἐπροσποιήθηκε πὼς δὲν καταλαβαίνει τὴ σημασία κάποιου ὅρου· μὲ διάκοψε, ἐζήτησε διασάφησες, τὲς ὁποῖες ἔδωκα πρόθυμα, ἂν καὶ εἶχα ἐπληαγῆ γιὰ τὴν ἐπιμονή του, γιατὶ δὲν εἶχαν θέση διασάφησες, ἐπειδὴ ἡ σημασία ἦταν ὁλοφάνερη. Στὴ δεύτερη γραμμὴ ὁ Πρόεδρος ἔκαμε τὸ ἴδιο· καὶ στὴν τρίτη ἐπίσης· ὕστερα ὅμως ἐνόμισε πὼς δὲν ἔπρεπε νὰ χάση περσότερο χρόνο καὶ μ' ἐδιάταξε ν' ἀφήσω ἕνα μέρος τῆς ὑπεράσπισής μου καὶ νὰ διαβάσω παρακάτω. «Ἀφῆστε, εἶπε, διαβάστε παρακάτω».

Αὐτὸ μπορεῖ νὰ φαίνεται ἀδύνατο σὲ ἔγγραφο, ποὺ τὸ σύνολό του ἀποτελεῖται ἀπὸ δικαιολογητικὰ ἀλληλοδεμένα κι' ἀλληλοεξαρτώμενα. Εὐτυχῶς ὅμως τὸ μέρος, ποὺ εἶχα ἀρχίσει νὰ διαβάζω, ἦταν εἶδος εἰσαγωγῆς, κι' ἔτσι ἐμπόρεσα νὰ ἱκανοποιήσω τὸν Πρόεδρο, περνῶντας ἀμέσως στὰ θέματα τῆς κατηγορίας.

Κι' ἐτοῦτο ὅμως δὲν ἦταν ἀρκετό. Ἤθελε νὰ σωπάσω καὶ νὰ ὑπομείνω τὴ συνηγορία, ποὺ μοῦ εἶχαν ἤδη ἐπιβάλει. Ἐπρόβλεπε στὴν προσωπική μου ὑπεράσπιση τὴ διάδοση τρομερῶν ἀληθειῶν γιὰ τὴν ὀπισθοδρομικὴ μερίδα, στὴν ὁποία, γιὰ κείνην τὴν ἡμέρα, εἶχε καταταχθῆ. Ἐπανάλαβε λοιπὸν τὸ προαναφερμένο σύστημα τῶν ἐνοχλήσεων καὶ τῶν αὐστηροτήτων. Ξανάρχισε τὲς ἐρωτήσεις του σὲ κάθε λόγο, ποὺ ἐπρόφερα, κι' ἔκαμε τόσες, πού, στενοχωρεμένος ἀπ' αὐτές, ποὺ ἐγινότανε ἀδιάκοπα πειὸ ἐξερεθιστικές, ὑποχρεώθηκα στὸ τέλος νὰ δηλώσω,πὼς δὲ μποροῦσα νὰ ξακολουθήσω ἔτσι καὶ παραιτοῦσα τὴν ὑπεράσπισή μου.

Ἕνα ἐλαφρὸ χαμόγελο εὐχαρίστησης πέρασε στὰ χείλη τοῦ Προέδρου· δέχθηκε μ' εὐχαρίστηση τὴν παραίτηση αὐτὴ κι' ἔκαμε νόημα στὸν Κο Βαλσαμάκη, ποὺ περίμενε. Ὁ Κος Βαλσαμάκης σηκώθηκε ἀμέσως καὶ παρουσίασε τὴν ὑπεράσπιση, ποὺ μοῦ ἐπίβαλαν.

Θὰ ρωτηθῶ γιατὶ ἐσιώπησα ὕστερα, στὸ δημοσίεμά μου, μὲ τίτλο : «Ἡ δίκη μου μὲ τὴ Σύνοδο»: ὅλο αὐτὸ τὸ μέρος, τὸ σχετικὸ μὲ τὸν Πρόεδρο, καὶ μάλιστα τὸν εἶπα ἄνθρωπο μ' εὐγενικὰ καὶ γενναῖα αἰσθήματα. Αὐτὸ ἦταν ἀποτέλεσμα παρεξήγησης ἀπὸ μέρος μου.

Στὴν ἀνακεφαλαίωση, ποὺ ἔκαμε στοὺς ἐνόρκους, μοῦ φάνηκε πῶς τὸν εἶχ' ἀκούσει νὰ λέη ὅτι ἦταν ζήτημα ἐλευθερίας συνειδήσεως, λόγου καὶ τύπου κ.τ.λ. κι' αὐτὸ στάθηκε ἀρκετὸ νὰ μὲ κάμη νὰ ξεχάσω ὅλη τὴν ἀναξιόπρεπη διαγωγή του πρὸς ἐμὲ καὶ νὰ μοῦ τὸν κατασήση πειὸ συμπαθητικό· εἶχε ὅμως εἰπεῖ στοὺς ἐνόρκους ὅτι ὁ κ. Βαλσαμάκης, ὑποστηρίζοντάς με, εἶχεν ἐκφρασθῆ μ' αὐτὰ τὰ λόγια. Ἀπ' αὐτὴ τὴν πλάνη δὲν ἔβγῆκα, παρὰ ὕστερ' ἀπὸ τὸ δημοσίεμά μου.

Ὁ Κος Βαλσαμάκης ὑποστήριξε τὸ πρόσωπό μου, ἐνῷ ἡ ὑπεράσπιση, ποὺ εἶχα ἑτοιμάσει, ὑποστήριξε τὲς ἀρχές μου.

Ὁ Θεός, ποὺ εἶχε, φαίνεται, ἀποφασίσει τὴν ἐξακολούθηση τῆς ἀποστολῆς μου, ἐλάττωσε εἰς τὸ μηδὲν τὲς ἐλπίδες τους. Δικαστήριο καὶ Σύνοδος ἀπατήθηκαν στοὺς κακοὺς πόθους των κι' ἐμπόρεσα νὰ ἐπιβάλω ἕναν τελεφταῖο στιγματισμὸ στὲς κατάχρησες καὶ στὲς ψευτοπεποίθησες, ποὺ ἐντύπωναν στὸ λαό, οἱ αὐτολεγόμενοι ὀρθόδοξοι παπάδες μας : οἱ ἔνορκοι, ἂν καὶ ὅλοι σχεδὸν ἄνθρωποι τοῦ λαοῦ, μ' ἀθώσαν μὲ ψήφους 8 κατὰ 4.

Πιστεύω πῶς ὀφείλω σ' αὐτὴν τὴν ἀθώωση στὴν ἀηδία, ποὺ ἀναμφίβολα τοὺς ἐπροξένησε ἡ ἄσεμνη σ' ἐμὲ διαγωγὴ τοῦ Προέδρου. Ἡ συνηγορία τοῦ Κου Βαλσαμάκη μ' ἐβοήθησε κι' αὐτὴ κάπως. Ἐκεῖνος ὅμως, ποὺ ἀκόμα περσότερο, κατὰ τὴ γνώμη μου, συντέλεσε στὴν ἀθώωσή μου, ἦταν ἀληθινὰ ὁ Πρόεδρος τῶν ἐνόρκων Κος Ἀνδρέας Μομφερρᾶτος, ἄνθρωπος νοήμονας καὶ μὲ φιλελεύθερες ἀρχὲς (2)

Στάθηκε γιὰ μὲ αὐτὴ βέβαια μιὰ νίκη, μιὰ νίκη ὅμως στερημένη τὴ λάμψη, ποὺ θὰ μποροῦσε νἆχη, καὶ τὸ σωτήριο ἀποτέλεσμα, ποὺ θὰ προξενοῦσε στὸ πνεῦμα τῶν παρόντων ἡ ὑπεράσπιση τῶν ἀρχῶν μου, ἂν τὴν παρουσίαζα ἐγώ, μ' ὅλη τὴ δύναμη τῆς ψυχῆς μου, μπροστὰ στὸ ἀκροατήριο. Τὴν ὑπεράσπισην αὐτὴ δημοσίεψα, ἀμέσως ἔπειτ' ἀπὸ τὴ δίκη, σ' ἕνα τεῦχος μὲ τίτλο : Ἡ δίκη μου μὲ τὴ Σύνοδο. Ἡ σιωπὴ τῶν παπάδων σχετικὰ μ' ὅλα ὅσα δημοσίεψα ἐνάντιά τους ἀπὸ τὸ 1869, εἶναι σιωπὴ πολὺ εὔγλωττη, γιατὶ δὲ θὰ μποροῦσαν νὰ εἰποῦν πῶς τοὺς ἔλειπε ἡ θέληση νὰ ξαναρχίσουν τὲς καταδρομές.

Θὰ πάρω μαζί μου στὸν τάφο τὴν τιμὴ πῶς ὑπόφερα ὅλες τὲς δοκιμασίες καὶ βγῆκα ἀπ' αὐτὲς πάντα ὁ ἴδιος. Ἀφορεσμοί, φτυσιὲς σὲ δημόσιο μέρος, πετροβολισμοὶ στοὺς δρόμους, φυλάκισες, ἐξορίες, κακολογιές, μπαστουνιές, πιστολιές, παγίδες, βρισιές, προσβολὲς δημόσιες κάθε λογῆς,φτώχεια τέλος ἀπὸ τὴν ἐγκατάλειψη τῶν συμφερόντων μου..., ὅλα αὐτὰ ἀνεὶ νὰ μ' ἀποθαρρύνουν, μ' ἔκαμαν πάντα πειὸ δυνατό, πειὸ ἀποφασιστικὸ νὰ ξαναρχίσω. Ἡ καρδιά μου ποτὲ δὲν ἐκλονίσθηκε· ὁ χαρακτῆρας μου ποτὲ δὲν ἔπεσε· ἀντίφαση· μιὰ ὑπεραν θρώπινη δύναμη μὲ κυβερνοῦσε : Ἡ Ἀλήθεια.

(Ἀκολουθεῖ)

Σημ. Λασκαρ. (2) Μὲ μεγάλη μου δυσαρέσκεια ἀναγκάσθηκα, ὕστερ' ἀπὸ 24 χρόνια, νὰ φιλονεικήσω μαζί του.

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΟΙΗΣΙΣ

ΤΡΑΓΟΥΔΙ ΤΟΥ ΑΓΩΓΙΑΤΗ

Κάποιος ἀγωγιάτης
γλυκομάτης,
πάγαινε τ' ἀγώϊ του
κάτου πρὸς τὴ χώρα.

Καὶ στὴν κοντοστράτα
— ἔρμα νιᾶτα ! —
ἔκαμε κι' ἀπόκαμε
καὶ γιὰ κάμποση ὥρα,

Στοῦ δεντροῦ τὸν ἴσκιο
τὸ βαρίσκιο,
ξέζεψε, ξεπέζεψε
σ' ἕνα στρουγγολίθι,

Κι' ἔγειρε στὴ χλόη,
μπρὸς στ' ἀγώϊ,
κι' ἔκλεισε τὰ μάτια του
κι' ἐβαριοκοιμήθη.

Τὰ μουλάρια ἀνάριαι,
τὰ χορτάρια
πάτησαν, καὶ μπήκανε
στοῦ Στοιχιοῦ τὸν τόπο.

Τὸ Στοιχιὸ ξυπνάει
καὶ σκορπάει,
θάνατο στὸν ἄχαρο
κι' ἔρμο στρατοκόπο.

Τὰ μουλάρια, ἀλλοιά τους,
τὰ συλλοΐκά τους
χάνουν καὶ πλανεύονται
νύχτα στὰ λαγγάδια,

Καὶ μουγγά, ἰσκιωμένα
φρενιασμένα,
κλαῖνε τὸν ἀφέντη τους
χρόνους στὰ σκοτάδια.

Σωτ. Σκίπης

ΤΟ ΒΡΑΔΥ

Πέφτει μέσα μου τὸ βράδυ
Ποῦναι κι' ὄξω· πέφτει ἀργὸ
Καὶ μοῦ πνίγει τὸ σκοτάδι.
Τὶς ἀγάπες ποῦχα ἐγώ.

Πέφτει μέσα καὶ τὶς σβύνει
Ἔτσι ὡς σβύνει καὶ τὶς νιὲς
Ποὺ ἐκεῖ ἀντίκρυ μου ἔχουνμείνει
Σὲ κατώφλια καὶ σ' αὐλές.

Πᾶν καὶ πᾶνε...Τὶς τυλίγει
Μέσα μου ὅλο πιὸ πυκνό.
Ἄ ! τὸ βράδυ ποὺ τὶς πνίγει.
Ἴδιο σὰν κ' ἐτοῦτο ἐδῶ,

Σὰν κ' ἐτοῦτο ποὺ ὁλοένα
Πέφτει ἀπ' ὄξω καὶ γυρνᾶ
Σὲ φτωχόσπιτα θλιμμένα,
Χαλασμένα, σκοτεινά...

Λάμπρος Πορφύρας

ΣΤΗ ΓΥΝΑΙΚΑ ΜΟΥ

Ἐδῶ τὸ σπίτι ἄνθιζ', ἐδῶ τὸ πράσινο βλαστάρι
Μέσα στὸν ἴσκιο τῆς χλωρῆς χλωρῆς κληματαριᾶς.
Περιπλεχτὸ μὲς' στὰ χλωρὰ τὸ μυστικὸ φεγγάρι
Σὰν πνέμα πρωτοθώρητο κατέβοινε σ' ἐμᾶς.
Ἐδῶ τοῦ πόθου δυὸ πηγὲς μᾶς δρόσιζαν τὰ χρόνια,
Ἡ μιὰ στὰ μάτια μας μπροστά, κ' ἡ ἄλλη ὀνειροευτή·
Ἡ Μοῦσα ἐδῶ ἀποκοίμιζε τῆς ἔγνοιας τὰ τριζόνια
Καὶ τὴ μανία ἀνάσταινε τῆς Λύρας τὴν ἱερή.
Ἐδῶ γλυκαπολάψαμε τῆς πρωτογεννημένης
Τὰ πρῶτα ξεπετάματα καὶ πῆρε μας τὸ νοῦ,
Σὰν ἐρχομὸς παμπόθητος ποῦ δὲν τὸν περιμένεις,
Τὸ φέγγος τόλοστρόγγυλο τοῦ δεύτερου καρποῦ.
Ἐδῶ πρωτοδεχτήκαμε στὴν ἀγκαλιὰ μιὰ μέρα
Τὸν τρίτο, τὸν ἀσύγκριτο καὶ τὸν περαστικὸ
Ποῦ ὁλόγυρά μας ἄλλαξε τὸν κοσμικὸν ἀέρα
Σὲθεῖο κρασὶ στόλάσπρο φῶς τοῦ Ὀλύμπου προσφερτό,
Ἐδῶ τὰ νειᾶτα σου εἴτανε καὶ στὴ φροντίδα ἀπάνου
Μιὰ ζωγραφιὰ βενέτικη πλατεια ζωγραφιστή
Ἀπὸ τὸ χέρι κανενὸς φεγγάβολου Τισιάνου,
Λαμποκοπῶντας τὴ χαρὰ σ' ἀδρότατο κορμί.
Ἐδῶ τὸ σπίτι ἄνθιζ', ἐδῶ τὸ πράσινο βλαστάρι
Καὶ τό 'κρυβε ἡ κληματαριὰ στὸν ἴσκιο της χλωρή.
Τώρα δὲ μένει τίποτε...τὸ μυστικὸ φεγγάρι
Κλαίει σὲ παλάτι ἀμίλητο, τετράπατο, βαρύ.
Ἐδῶ ἡ ζωὴ ποῦ πέθανεν ἤθελε νεκροθάφτη
Κάποιον Ἀπρίλη, ἀνθότοπον ἤθελε τάφον, ὤ !
Ποιὸς νὰ τὴν καταράστηκε ; Δὲ βρέθηκε γιὰ δαύτη
Παρὰ ἕνα μνῆμα ἀταίριαστο κι' ἀναγελαστικό.

Κωστῆς Παλαμᾶς

ΚΙ' ΕΙΠΑ ΣΤΗΝ ΤΡΙΚΥΜΙΑ

Κ' εἶπα στὴν τρικυμία :
Ἔλα καὶ χτύπα, σοῦ ἁπλωσα τὰ [στήθεια,
ἔλα καὶ σύντριψε ! θέλω τὸν πόνο,
πάντα τὸν πόνο.
Πόσο σὲ πρόσμεινα στὸ λόφο
ποῦ βγῆκα γιὰ τἀπάντημά σου !
Μ' ἔπνιξε ὁ κάμπος μὲ τὶς ἄγνες
ποῦ ἀπάνω τους γελάει ἕνας ἥ- [λιος,
ἀρρωστημένος ἕνας ἥλιος
Ἔλα καὶ σκόρπισε τὶς ἄχνες,
ἔλα καὶ πνίξε του τὸν ἥλιο,
αὐτὸν τὸν ἄρρωστο τὸν ἥλιο!
Ἔλα κι' ἀντάρεψε τὰ δέντρα
ποὺ ἀσάλευτά μὲ βλέπουν γύρα,
ἔλα καὶ σήκωσε τὸ κῦμα,
τὸ κῦμα στὸ ποτάμι κάτου.
Θέλω τὴ βάρκα μου νὰ λύσω,
σταφρόκοπο τὸ μάνισμά του
διψάω ἕνα πάλαιμα συντρίμι,
τὸ βράχο ἂς εἶνε ν' ἀγκαλιάσω
Μ' ἔπνιξε ὁ κάμπος μὲ τὶς ἄχνες,
μ' ἔπνιξε ὁ ἄρρωστος ὁ ἥλιος
Θέλω τὸ πάλαιμα, θέλω τὸν πόνο,
πίντα τὸν πόνο !
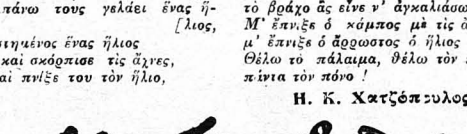
Η. Κ. Χατζόπουλος